

Ivona Ljevak

mentor: prof. dr. sc. Ivan Vasilj

Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru

Uvod

Smjenski rad definira se kao oblik rada koji odstupa od standardnog oblika dnevnog rada te se u većini slučajeva koristi kao sinonim za iregularno, fleksibilno, varijabilno, neobično ili nestandardno radno vrijeme.

Negativne posljedice smjenskog rada:

- hormonalni poremećaj,
- poremećaj spavanja,
- umor, anksioznost,
- depresija i
- kronične bolesti.

Hormoni poput prolaktina, kortizola, melatonina, leptina i grelina usko su povezani sa spavanjem i cirkadijanim ritmom.

Metodologija

Cilj istraživanja je ispitati:

- Postoji li razlika u koncentraciji hormona kortizola između medicinskih sestara/tehničara nakon noćne smjene (sestre smjenskog rada) u odnosu na medicinske sestara/tehničare na početku prve smjene (sestre prve smjene).
- Postoji li razlika u koncentraciji hormona prolaktina između medicinskih sestara/tehničara nakon noćne smjene (sestre smjenskog rada) u odnosu na medicinske sestara/tehničare na početku prve smjene (sestre prve smjene).
- Utječe li smjenski rad medicinskih sestara/tehničara na cirkadijani ritam.
- Utječe li smjenski rad na kvalitetu života medicinskih sestara/tehničara.

Mjesto istraživanja: Sveučilišna klinička bolnica Mostar,

Klinika za unutarnje bolesti sa centrom za dijalizu

Izvori podataka:

- Skale za procjenu smjenskog rada Standard Shiftwork Index (SSI),
- Skala za procjenu kvalitete života (KVŽ-Ž, KVŽ-M)
- Laboratorijska koncentracija hormona kortizola i prolaktina.

Hipoteze

H0: Postoji statistički značajna razlika koncentracije hormona prolaktina između medicinskih sestara/tehničara nakon noćne smjene (sestre u smjenskom radu) u odnosu na medicinske sestara/tehničare na početku prve smjene.

H0: Postoji statistički značajna razlika koncentracije hormona kortizola između medicinskih sestara/tehničara nakon noćne smjene (sestre u smjenskom radu) u odnosu na medicinske sestara/tehničare na početku prve smjene.

H1: Medicinske sestre/tehničari u smjenskom radu osjećaju veći umor nakon sna, manjak energije i veće opterećenje u odnosu na medicinske sestre/tehničare u prvoj smjeni.

H2: Medicinske sestre/tehničari u smjenskom radu su manje zadovoljni radnim mjestom u odnosu na medicinske sestre/tehničare u prvoj smjeni.

H3: Smjenski rad i obiteljsko opterećenje (bračno stanje) utječe na zadovoljstvo društvenog i obiteljskog života.

H4: Kod obje ispitivane skupine, dob i radni staž su pozitivno povezani sa pojavom akutnih i kroničnih bolesti.

H5: Medicinske sestre/tehničari smjenskog rada izvještavaju o više anksioznih simptoma u odnosu na medicinske sestre/tehničare u prvoj smjeni.

H6: Objе skupine jednako ocjenjuju organizaciju na radom mjestu, dok se medicinske sestre/tehničari smjenskog rada teže nose s problemima organizacije.

H7: Medicinske sestre/tehničari smjenskog rada imaju nižu kvalitetu života u odnosu na medicinske sestre/tehničare u prvoj smjeni.

Znanstveni doprinos

Znanstveni doprinos doktorske disertacije je dobivanje novih informacija i spoznaja o mogućem utjecaju smjenskog rada na zdravlje medicinskih sestara/tehničara. Ukoliko naše istraživanje potvrdi hipoteze to će biti valjani pokazatelji rukovodećim strukturama u zdravstvenim ustanovama u Bosni i Hercegovini, da treba mijenjati organizaciju rada medicinskih sestara s ciljem stvaranja boljih uvjeta, bolje kvalitete zdravstvene njege, a posljedično povećanja sigurnosti bolesnika.

Literatura

1. William McHill A. Influence of Circadian Misalignment on Sleep, Energy Expenditure, Thermoregulatory Physiology and Cognition [Internet]. Integrative Physiology Graduate Theses & Dissertations. 35. University of Colorado; 2014.
2. Bukowska A, Sobala W, Peplonska B. Rotating night shift work, sleep quality, selected lifestyle factors and prolactin concentration in nurses and midwives. *Chronobiol Int.* 2015.;32(3):318–26.
3. Iskra-Golec, I, Smith, L, Wilczek-Rużyczka, E, Siemiginowska, P, Wątroba J. Shift schedule, work–family relationships, marital communication, job satisfaction and health among transport service shift workers. *Int J Occup Med Environ Health.* 2017.;30(1):121–7.
4. Grzywacz JG. Shift Work and Its Implications for Everyday Work and Family Life: A Foundation and Summary. U: *Social and Family Issues in Shift Work and Non Standard Working Hours.* Cham: Springer International Publishing; 2016. str. 3–17.
5. Baba M, Ohkura M, Koga K, Nishiuchi K, Herrera C. LR, Matsuse R, i ostali. Analysis of salivary cortisol levels to determine the association between depression level and differences in circadian rhythms of shift-working nurses. *J Occup Health.* 2015.;57(3):237–44.
6. Anjum B, Verma NS, Tiwari S, Singh R, Mahdi AA, Singh RB, i ostali. Association of salivary cortisol with chronomics of 24 hours ambulatory blood pressure/heart rate among night shift workers. *Biosci Trends.* kolovoz 2011.;5(4):182–8.
7. Tucker P, Knowles SR. Review of studies that have used the Standard Shiftwork Index: Evidence for the underlying model of shiftwork and health. *Appl Ergon.* 2008.;39(5):550–64.